

Audit

FC Volendam

Auditteam Voetbal en Veiligheid

O-meting | maart 2012

Audit

FC Volendam

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | maart 2012

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

FC Volendam

Politie Zaanstreek-Waterland

Gemeente Edam-Volendam

Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Alkmaar

Illustraties en vormgeving

Marcel Grotens

Onderzoeksteam en rapportage

Edward van der Torre

Jan Bos

Jasper Bik

Sebastiaan Barlagen

Peter Schenk

Ahyan Akgül

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Club en supporters	7
3.	Infrastructuur	12
4.	Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet	16
5.	Hoofdconclusies en aanbevelingen	22
	Bijlage: Verantwoording Audit	23

1. Inleiding

Van Auditteam Voetbalvandalisme naar Auditteam Voetbal en Veiligheid

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigd) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2008 af met een eindrapport. Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma en is de naam van het Auditteam gewijzigd in het Auditteam Voetbal en Veiligheid. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven aan de lokale voetbalvierhoek over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd. Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Voor zover mogelijk worden ook (vertegenwoordigers van) de supporters in de afstemming met de BVO betrokken, doch zij bepalen niet (mede) het beleid.

2. Club en supporters

- 2.1 FC Volendam werd opgericht op 1 juni 1977 als afsplitsing van RKSV Volendam (opgericht op 1 juni 1920). Het tenue bestaat uit een oranje shirt en een zwarte broek en daarom wordt de club ook wel 'Het andere Oranje' genoemd. Wat opvalt aan de club is dat er door de jaren heen altijd veel lokale spelers in het eerste elftal zitten, met bekende Volendamse namen zoals Jonk, Tol, Veerman, Mühren en Steur. Een ander belangrijk kenmerk van de club is het feit dat ze in haar geschiedenis bijzonder veel promoties en degradaties heeft meegemaakt. De selectie rijdt na promotie over de Dijk op een botter die de toepasselijke naam 'De heen en weer' draagt. Dit beeld wordt ondersteund door erelijst van de club, waar meerdere kampioenschappen in de Eerste Divisie op prijken, namelijk in 1959, 1961, 1967, 1970, 1987, 2008. In het seizoen 2008-2009 degradeerde FC Volendam voorlopig voor het laatst uit de Eredivisie. Sindsdien speelt de club in de Jupiler League.
- 2.2 FC Volendam presteerde in het seizoen 2011-2012 matig. Dit heeft duidelijk zijn weerslag gehad op de publieke belangstelling. Er zijn dit seizoen 2100 seizoenkaarthouders en er zitten gemiddeld 3000 supporters in het stadion. De bezoekersaantallen zijn bij FC Volendam in redelijk grote mate afhankelijk van de sportieve resultaten. En de publieke belangstelling is groter in de seizoenen dat FC Volendam in de Eredivisie speelt. Toch liggen de supportersaantallen in de Eerste Divisie nu hoger dan enkele jaren geleden.
- 2.3 FC Volendam heeft een hele sterke lokale identiteit. De supporters eisen als het ware dat er een vertegenwoordiging van 'lokale jongens' in het eerste elftal speelt. Zij zien bijvoorbeeld liever een verliezend team met meerdere spelers uit het eigen dorp, dan een winnend team met alleen maar buitenstaanders. Deze Volendamse identiteit zien we tevens terug bij de fans en de sponsors. Bijna alle sponsors zijn bedrijven uit (de regio) Volendam, uiteenlopend van lokale klusbedrijven tot de vermogende muzikanten van Votown Records (Jan Smit, Nick & Simon, etc.) en de multinational Klaas Puul Garnalen. De sponsors van FC Volendam zijn hierdoor vrij nauw betrokken bij de club en investeren ook in tijden dat het even wat minder gaat met het eerste elftal. FC Volendam is dan ook één van de rijkste clubs uit de Eerste Divisie.
- 2.4 De doorsnee FC Volendamsupporter is een echte Volendammer. Veel supporters komen uit het dorp. Dit zorgt ervoor dat de bekendheid en herkenning van de FC Volendamsupporters groot is en niemand zich kan verschuilen achter het masker van de anonimiteit. Stewards en politiefunctionarissen weten heel goed met wie ze te maken hebben. De prettige uitzonderingen op deze regel zijn de twee trouwe FC Volendamsupporters uit Lopik en zelfs één uit Duitsland. Olaf woont in Aken, maar is bijna alle thuis- en uitwedstrijden van de partij. De bekendheid met de eigen aanhang is een effectieve rem op voetbalgeweld.

2.5 De sterke lokale identiteit van de Volendamse supportersschare laat onverlet dat er meestal niet veel animo is om de ploeg achterna te reizen bij uitwedstrijden. Wedstrijden tegen nabijgelegen clubs (zoals Almere City) zijn nog het meest in trek, maar bij de overige uitwedstrijden zijn er doorgaans slechts enkele tientallen Volendamse uitsupporters. Al zullen de enigszins tegenvallende sportieve resultaten hier ook niet echt aan meehelpen. De Volendamse uitsupporters gedragen zich in de regel overigens keurig. De meereizende VC van FC Volendam heeft eventueel wangedrag of dronkenschap altijd snel onder controle.

2.6 Wat FC Volendam vooral ook uniek maakt, is het feit dat veel supporters van bezoekende clubs het bijwonen van de voetbalwedstrijd combineren met een bezoek aan het dorp. Volendam is een bekend toeristisch plaatsje waar veel bezoekende supporters graag een dagje (of zelfs een weekendje) voor uit willen trekken. Vooral De Dijk, met vele horecagelegenheden, heeft grote aantrekkingskracht. Op die manier is voor veel supporters de uitwedstrijd bij FC Volendam één van de leukste van het seizoen. Vanwege deze lokale gezelligheid komen er geregeld meer uitsupporters naar Volendam dan in het bezoekersvak plaats kunnen nemen. Ook sommige uitsupporters met een stadionverbod reizen af naar de Volendamse horeca als hun club in dat dorp een uitwedstrijd speelt, zonder dat ze de wedstrijd bezoeken.

De grote aantrekkingskracht op uitsupporters levert veel omzet en drukte op, maar ook overlast, zoals wildplassen. Indien er geen verplichte autocombiregeling wordt opgelegd (waarbij de aankomsttijd wordt vastgelegd), consumeren uitsupporters in Volendam een groot deel van de dag of middag alcohol. Dat levert veiligheidsrisico's op. Gelukkig hebben echter weinig of geen clubs een vete met FC Volendam, zodat dit soort rivaliteit beperkte (extra) risico's oplevert. Dit is belangrijk omdat in het horecagebied vermenging tussen supporters van FC Volendam en die van de bezoekende club bijna onvermijdelijk is. Deze vermenging vergt zelfcontrole van de fans en alertheid van horeca, gemeente en politie. Hoewel grote incidenten doorgaans uitblijven (zie 2.8), legt de grote toestroom van supporters een fors beslag op de politie, al zijn de risico's rondom de uitsupporters gemiddeld lager in de Jupiler League dan in de Eredivisie.

2.7 Volendam heeft dus grote aantrekkingskracht op voetbalsupporters. Dat reikt verder dan wedstrijden van FC Volendam. Zo komt het voor dat supporters van Nederlandse clubs die een uitwedstrijd spelen tegen AZ – in het nabijgelegen Alkmaar – het bezoek aan die wedstrijd combineren met een dagje of weekendje Volendam. De bekendheid van Volendam als toeristische trekpleister speelt soms zelfs een rol op internationaal niveau. Supporters van de Italiaanse club Udinese bezochten bijvoorbeeld Volendam bij de Europese bekerwedstrijd tegen AZ. Supporters van het Griekse PAOK Saloniki maakten, op de terugweg van een uitwedstrijd tegen Tottenham Hotspur in Londen, een meerdaagse tussenstop in Amsterdam en Volendam. De politie en de horeca krijgen hiermee te maken en spelen ook hier op in.

2.8 In Volendam is elk voetbalweekend een combinatie van voetbal en horeca. Zowel de thuis- als de uitsupporters zijn voorafgaand aan de wedstrijd (soms wel de gehele dag) in de kroegen aan De Dijk te vinden, van waaruit ze meestal lopend naar het stadion gaan. In het Voetbal Volg Systeem (VVS) wordt dan ook bij vrijwel elke wedstrijd aangegeven dat er bij veel thuis- en uitsupporters alcohol en ook drugs in het spel is. Het is echter opvallend dat hierbij weinig incidenten ontstaan. De onderstaande bloemlezing uit het VVS is een verzameling van de keren dat er in de seizoenen 2009-2010 en 2010-2011 bijzonderheden werden gerapporteerd:

- *28 september 2009 FC Volendam – FC Zwolle*
Het publiek werd gaandeweg de tweede helft onrustig. Spreekkoren ('Sturing rot op') werden gescandeerd. Een groep harde kernsupporters wilde door het hek heen breken naar de hoofdtribune. Dit werd door stewards voorkomen. Bij de 0-3 ging het FC Volendampubliek snel naar huis.
- *18 oktober 2009 FC Volendam – Emmen*
Het algehele sfeerbeeld in en om het stadion was goed. Het gedrag van de supporters was goed: geen spreekkoren en er werden geen voorwerpen gegoid. Het gebruik van alcohol/drugs wordt getypeerd als 'genoeg'. Er zijn enkele bijzonderheden in het uitgaansgebied, omdat café de Joppekop – een pleisterplaats van de jonge harde kern – op het punt staat te worden gesloten. Er heeft daar een klein onderling opstootje plaats. De groep wordt begeleid naar stadion en er doen zich verder geen problemen voor met deze supporters. Op de Pé Muhren-tribune steekt een fan van FC Volendam een fakkel af. Hij wordt door FC Volendam uit het vak geplukt. Dit wordt afgehandeld door FC Volendam.
- *20 november 2009 FC Volendam – Helmond Sport*
De uitbater van een café belt dat hij van plan is om dicht te gaan om 20:00 uur. Hij geeft aan dat er veel gedronken en gesnoven wordt door supporters die in zijn kroeg zijn. Als groepen Helmondsupporters naar het stadion lopen ontstaat er onderling ruzie. Een Helmonder loopt daarbij een bloedneus (en mogelijk een gebroken neus) op. Dit wordt afgehandeld door Helmond Sport. Een supporter van Helmond Sport wordt aangehouden inzake baldadigheid, namelijk vanwege het slopen van een fietspompje van een gestalde fiets. Hij wordt met een mini proces-verbaal heengezonden. Na de wedstrijd wordt een deel van de supporters van Helmond Sport verwijderd uit het horecagebied. Enkele Helmonders blijven achter in Volendam en overnachten daar.
- *2 april 2010 FC Volendam – FC Eindhoven*
Enkele FC Eindhovensupporters worden op donderdag al in Volendam gesignaleerd. Ze slapen in hotel Old Dutch op de Dijk. Al vroeg in de middag beginnen supporters van FC Eindhoven alcohol te drinken in een café in Volendam. De sfeer is aanvankelijk gezellig.

Vanaf 18:30 uur wordt de sfeer onder de FC Eindhovensupporters wat onvriendelijker. Er wordt geschreeuwd en gescholden naar de politie. Deze supporters lopen, onder begeleiding van bikers, om 19:15 uur naar het stadion.

Eén supporter heeft te veel gedronken en gedraagt zich 'op het randje'. Als hij het stadion betreedt, veroorzaakt hij geen problemen meer. Om 19:00 uur ontdekken stewards verstopt vuurwerk in een vak op de Pé Muhren-tribune. Ze verwijderen dit. Tijdens de wedstrijd werd door onbekenden van achter de Pé Muhren-tribune een oranje fakkel afgestoken en op het speelveld gegooid. Onderzoek levert niets op. Na de wedstrijd gaat een groepje Eindhovensupporters nog terug naar de kroeg en gedraagt zich daarbij goed.

- *29 augustus 2010: FC Volendam – Telstar*
In de wedstrijd worden 3 rode kaarten gegeven en wordt een doelpunt afgekeurd. Hierdoor lopen de gemoederen hoog op. Bij het verlaten van het stadion worden de supportersstromen scherp gevolgd door club en politie. Het weer werkt echter mee, want kort na het laatste fluitsignaal jaagt een enorme wolkbreek de supporters snel naar huis.
- *17 september 2010: FC Volendam – AGOVV*
Om 19:15 uur loopt een groep uitsupporters vanuit de Oude Brug en het Gat van Nederland naar het stadion. Een groepje jongeren is baldadig. Eén jongeman schopt tegen het raam van een bakker en daarna tegen een prullenbak om vervolgens tegen van alles aan te blijven trappen. Hij slaat het vizier van een langs rijdende politiemotorrijder dicht. Hij wordt aangehouden. De rest van de groep bemoeit zich hiermee, maar wordt met gepast politiegeweld op afstand gehouden. De politie gebruikt de wapenstok en er worden enkele vuistslagen uitgedeeld door agenten. De verdachte wordt afgevoerd naar het politiebureau. Een groep Molukse uitsupporters probeert te provoceren. Zij beledigen stewards en zoeken constant de confrontatie. De burgemeester besluit dat de uitsupporters, na de wedstrijd, niet terug mogen naar de horeca. De bus wordt bij het uitvak geparkeerd en de uitsupporters gaan na de wedstrijd rechtstreeks naar huis. Enkele supporters proberen het uitvak te verlaten, maar worden tegengehouden. Met de hulp van politiemensen uit de noodhulp die assistentie verlenen, worden de supporters de gemeente uit begeleid.
- *14 januari 2011: FC Volendam – MVV*
Een groep van ongeveer 40 MVV-supporters heeft een overnachting geboekt en blijft het hele weekend. Voor de wedstrijd gaat een groep MVV-supporters zingend en met spandoeken naar het stadion. Enkele supporters zijn te dronken om zelf te lopen. Eén van hen krijgt een proces-verbaal voor openbare dronkenschap, maar hij wordt na overleg tussen de VC's van de twee clubs toch toegelaten tot het stadion. Hij wordt bij zijn vrienden, in een hoek van het uitvak, gezet.
- *13 mei 2011: FC Volendam – MVV*
Een kleine groep van de 'doelgroepsupporters' van FC Volendam liep na de wedstrijd om het stadion heen naar het bezoekersvak om daar de confrontatie te zoeken met de wachtende MVV-supporters. De politie heeft deze groep tijdig opgevangen en weggedreven.

In deze bloemlezing valt op dat er bij geen enkele uitwedstrijd van FC Volendam incidenten zijn. Het kleine aantal meereizende FC Volendamsupporters gedraagt zich in de regel goed.

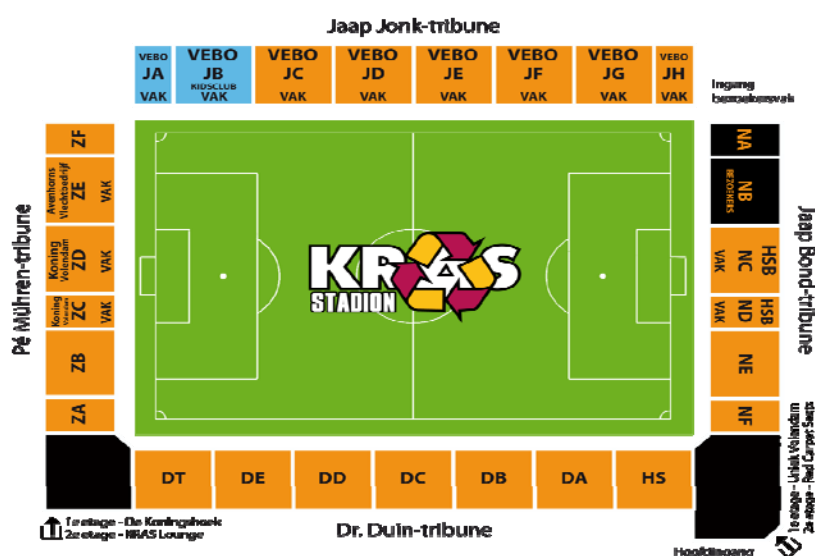
Bij de thuiswedstrijden vallen in de afgelopen twee seizoenen enkele gevallen van baldadigheid, provocatie, uit de hand gelopen dronkenschap en vechtpartijtjes te noteren. Maar geen grote incidenten. Dit komt in sommige gevallen door adequaat optreden van de politie. Bij de incidenten die plaats hebben speelt bijna altijd het horecabezoek van uitsupporters, inclusief stevig drankgebruik, een rol. Horecabezoek is echter bij elke thuiswedstrijd van FC Volendam een belangrijk facet. Het is opvallend dat dit bijna altijd zonder serieuze incidenten verloopt.

- 2.9 De politie heeft een doelgroep van 'harde kern' FC Volendamsupporters in beeld. Dit is een groep van ongeveer 80 personen, hoofdzakelijk in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar. De politie weet in welke horecagelegenheden deze supporters meestal samenkomen en houdt die in de gaten. Een deel van deze groep (ongeveer 15 personen) pleegt strafbare feiten buiten het voetbal om, vooral horecageweld en drugsdelicten. Zij hebben persoonlijke problemen, zoals gokverslavingen en daarop gebaseerde schulden. Vooral in de periode dat deze gokschulden doorgaans geïnd worden – tegen het einde van het kalenderjaar – neemt de stress onder deze jongeren toe. Als gevolg daarvan nemen ook hun drank- en drugsgebruik toe en daarmee de geweldsincidenten: in de horeca en bij het voetbal. Bij de politie is men alert op deze risico's. Het valt op dat een deel van deze doelgroep geregeld wedstrijden bezoekt van FC Utrecht: 20 tot 25 van hen hebben een seizoenskaart van deze club.
- 2.10 Tijdens ons veldwerk staat voor één FC Volendamsupporter een stadionverbod uit. Het betreft een lokale uitsluiting die loopt van 25-8-2011 tot 25-8-2012. Recentelijk is er voor twee supporters een driejarige landelijke uitsluiting afgelopen. Het betreft straffen die waren opgelegd naar aanleiding van misdragingen bij het laatste grote geweldsincident bij FC Volendam bij de thuiswedstrijd tegen Roda JC (november 2008). Een groep FC Volendamsupporters zocht toen het gevecht met de politie. Mede door de persoonsgerichte aanpak in het natraject van dat incident zijn sindsdien grote problemen met de eigen aanhang uitgebleven.

3. Infrastructuur

3.1 FC Volendam speelt in het Kras Stadion FC Volendam, gelegen aan de Sportlaan 10 in Volendam. Het stadion is gebouwd in 1975. Het bestaat uit vier losstaande tribunes, namelijk de Dr. Duin-tribune, de Jaap Jonk-tribune, de Jaap Bond-tribune en de Pé Mühren-tribune. Deze tribunes hebben een gezamenlijke capaciteit van 6.984 toeschouwers. De verdeling is als volgt:

- Dr. Duin-tribune (Ere-tribune): 1.480 zitplaatsen
- Pé Mühren-tribune (zuid): 1.537 zitplaatsen
- Jaap Bond-tribune (noord): 1.028 zitplaatsen, excl. uitvak
- Jaap Jonk-tribune: 2.236 zitplaatsen
- Overig (o.a. skyboxen, business seats): 703 zitplaatsen

3.2 Het stadion heeft een aantal jaar de naam Veronicastadion gehad, maar sinds 2002 is de naam Kras Stadion, vernoemd naar sponsor Kras Recycling. Sindsdien is het stadion meerdere keren verbouwd. In het seizoen 2006/2007 zijn de hekken rondom het veld verwijderd en heeft de grasmat plaats moeten maken voor kunstgras. In 2010 is de capaciteit van het Kras Stadion flink vergroot door de vernieuwing van de Jaap Jonktribune. Voor de verbouwing van die tribune konden 5.672 mensen een thuiswedstrijd van FC Volendam bijwonen. Sindsdien is de capaciteit gestegen tot 6.984. Dat betekent een capaciteitsstijging van 23%.

3.3 FC Volendam is een grote club voor een klein dorp. Met een capaciteit van bijna 7.000 plaatsen en maar ongeveer 2.100 seizoenkaarthouders, zijn er rond elke wedstrijd ongeveer 5000 plaatsen beschikbaar voor de vrije verkoop. Deze onzekerheid over de te verwachten bezoekersaantallen heeft invloed op het veiligheidsrisico. Bij de politie geeft men aan dat er bij kaartverkoop in het verleden vaak niet goed genoeg gelet werd op wie de toegangsbewijzen kocht en voor welke plekken. Zo lang het aantal vaste seizoenkaarthouders niet veel groter wordt, zal dit een aandachtspunt blijven.

- 3.4 Bij recente verbouwingen aan het stadion is het bezoekersvak niet overgeslagen. Dit was lange tijd een groot knelpunt in de infrastructuur van FC Volendam. Het oude bezoekersvak was een plankentribune met steigerpalen. Deze zogenaamde expotribune was zelfs ooit nog gebruikt bij de wereldtentoonstelling van 1958 in België. Dit verouderde, open vak was klein en wankel. De catering en de sanitaire voorzieningen waren minimaal. Het hekwerk was bovendien niet bestand tegen eventueel duw- en trekwerk van fanatieke supporters. Verbetering van dit vak was pure noodzaak. Sinds de verbouwing staat er een prima tribune met een prima functioneel bezoekersvak. Het vak telt zitplaatsen voor 400 uitsupporters. De zichtlijnen zijn goed. Er zijn aparte toiletten gebouwd voor mannen en vrouwen. Voorheen werd gebruik gemaakt van dixies. Het vak is voorzien van catering.

Met het oog op de veiligheid is belangrijke vooruitgang geboekt. Sinds de verbouwing heeft het uitvak degelijk hekwerk dat dit vak scheidt van de andere vakken. Er zijn toegangshekken met sluiswerking gebouwd, waardoor 1:1 fouillering wordt vergemakkelijkt. Er is ruimte om een bus binnen de hekken van het vak te parkeren, waardoor uitsupporters zo nodig in het stadion, direct naast het uitvak, kunnen in- en uitstappen.

- 3.5 Als de situatie zich voordoet dat er meer dan 400 uitsupporters de wedstrijd willen bezoeken, dan komt het incidenteel voor dat zij de aan het uitvak grenzende vakken van de Jaap Jonk-tribune er bij krijgen, mits deze vakken (en de rest van het stadion) niet uitverkocht zijn. Het betreft de vakken JG en JH. Bij de wedstrijd tegen FC Zwolle is van deze optie gebruik gemaakt. Dat is zonder problemen verlopen. FC Volendam en de politie stellen dan als voorwaarde dat meegereisde stewards van de bezoekende club voor een goede afscheiding zorgen. Bij de gemeente zou men liever zien dat in dit soort situaties niet de vakken op de Jaap Jonk-tribune worden gebruikt, maar dat uitsupporters dan de gehele korte zijde (de Jaap Bond-tribune) tot hun beschikking krijgen.

- 3.6 Een andere verbetering is dat de hoeken van het stadion zijn dichtgebouwd. Bij de hoofdingang is een gebouw gekomen, met op de bovenste verdieping de Red Carpet Ruimte. Op de tweede verdieping zit een fysiotherapeut en de eerste verdieping zal gebruikt worden als 'Experience' ruimte. Tussen de Dr. Duin-tribune en de Pé Muhren-tribune, staat ook een nieuw gebouw. De eerste verdieping telt een nieuw restaurant, 'De Koningshoek', dat onder andere wedstrijdarrangementen verkoopt. De bovenste verdieping is verhuurd als 'Kras Lounge'. Deze nieuwe gebouwen in de hoeken van het stadion zijn een verrijking: visueel en commercieel. Het is opvallend en prijzenswaardig dat al deze verbouwingen plaatsvonden nadat FC Volendam weer was gedegradeerd.

- 3.7 Een nadeel van de verbouwingen is wel dat dit invloed heeft op de effectiviteit van het cameratoezicht. Bij het uitvoeren van verschillende verbouwingswerkzaamheden moesten camera's worden verplaatst. Deze camera's worden na afronding van de bouwactiviteiten weer gebruikt. Bovendien zijn door het plaatsen van de nieuwe gebouwen (bij de hoofdingang en in de Zuidhoek) de zichtlijnen van enkele camera's aangetast.

Simpel gezegd staan deze gebouwen in de weg en hebben de huidige 8 camera's niet voldoende zicht op alle ingangen en plekken waar de stewards fouilleringen uitvoeren. De politie en gemeente hebben aangegeven op welke 4 punten nieuwe camera's geplaatst dienen te worden. Daar zijn de leidingen inmiddels voor aangelegd. De club is momenteel met partijen in overleg om daar nieuwe camera's te installeren. Dit komt omdat het huidige camera-systeem analoog is en moderne systemen digitaal. De nieuwe (digitale)camera's kunnen alleen geïnstalleerd worden als het gehele systeem vernieuwd wordt. Dat vergt extra budget.

- 3.8 De camera-systemen worden bediend vanuit de commandoruimte. Deze heeft een redelijk goede ligging, namelijk bovenin de Dr. Duin-tribune. Van daaruit is fysiek zicht op ongeveer 85% van het stadion, waaronder de vakken van de Volendamse 'harde kern'. Tijdens wedstrijden nemen de veiligheidscoördinator van FC Volendam, een politiefunctionaris en een cameraman plaats in de commandoruimte.
- 3.9 Op wedstrijddagen komen de FC Volendamsupporters het stadion in bij de hoofdingang. Daar staan voldoende stewards om de kaarten te controleren. Fouilleringen worden daar doorgaans overigens niet uitgevoerd. Dat gebeurt eigenlijk alleen bij het bezoekende publiek. En incidenteel bij het eigen publiek, als er bijvoorbeeld bijzondere aanwijzingen zijn voor veiligheidsrisico's. Voorafgaand aan de wedstrijd wordt het stadion gecontroleerd door de VC en enkele stewards. Het Kras Stadion is namelijk altijd open. Er is gedurende de hele week vrije toegang tot het terrein van het stadion en zelfs tot de tribunes. Dit brengt risico's met zich mee, omdat supporters zaken kunnen verstoppen. De VC en stewards controleren of er geen verboden voorwerpen in het stadion zijn verstopt. Bij de politie bestaan bedenkingen over het erg open karakter van het stadion.
- 3.10 Het Kras Stadion ligt in een woonwijk. Aan de zijde van de Pé Muhren-tribune liggen sportvelden en aan alle andere kanten is het stadion omringd door woonhuizen. Direct rond het stadion is dan weinig parkeergelegenheid. Dit levert niet veel problemen op. Voor de meeste thuis supporters is parkeren geen issue, omdat velen lopend of op de fiets naar het stadion komen. Als supporters met de auto komen, dan parkeren zij meestal op het Marinapark op circa 500 meter afstand van het stadion. De supporters- en spelersbussen worden meestal in de Plutostraat geparkeerd: de straat schuin achter de Jaap Jonk-tribune en Jaap Bond-tribune. De politie zou graag willen dat zij de mogelijkheid krijgt om de straat direct achter de Jaap bond-tribune op wedstrijddagen vrij te maken en te houden, bijvoorbeeld vanaf 2 uur voor de wedstrijd. Dan kan deze straat op wedstrijddagen namelijk altijd gereserveerd worden voor (bussen en auto's van) voetbalsupporters. Dan hoeft men geen gebruik meer te maken van de (smalle) Plutostraat. De gemeente vindt dit echter te belastend voor de bewoners, maar is bereid – onder bepaalde voorwaarden – incidenteel medewerking te verlenen.

- 3.11 Het Kras Stadion wordt niet alleen gebruikt voor de thuiswedstrijden van FC Volendam. Er wordt jaarlijks het Votown Allstars concert georganiseerd. Voor dit concert van Jan Smit, Nick en Simon en 3JS komen vele bezoekers naar het stadion. Dit levert sponsorgeld op voor de club.

4. Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet

Samenwerking

- 4.1 De betrokken partijen (politie, club, gemeente en openbaar ministerie) zijn tevreden over de huidige samenwerking. De veiligheidsorganisatie bij en rondom FC Volendam is de laatste twee jaren flink verbeterd. Binnen de club is de structuur van de veiligheidsorganisatie aangepakt. Bij de gemeente is worden de werkzaamheden op het voetbaldossier verdeeld over twee ambtenaren. En bij de politie is de functie van voetbalcoördinator sinds kort een full-time functie geworden. Bij alle partijen krijgt veiligheid bij betaald voetbal aandacht.

Het is opvallend dat er bij de club, de gemeente en de politie verbeteringen zijn doorgevoerd nadat FC Volendam was gedegradeerd was uit de Eredivisie. Het spelen in de Jupiler League legt minder druk op de veiligheidsorganisatie dan wedstrijden in de Eredivisie. Bovendien kampen veel clubs na degradatie met een financiële terugval, waardoor het veiligheidsbeleid stil staat of achteruit gaat. Voor een club die praktisch elk seizoen de ambitie heeft om te strijden om promotie is de vooruitgang dit een goede ontwikkeling. De verbeteringen waren vanwege de unieke combinatie van voetbal en het drukke horecaleven in Volendam nuttig en nodig.

- 4.2 Er zijn verschillende overlegvormen op het voetbaldossier. In de eerste plaats is er voorafgaand aan elke wedstrijd een veiligheidsoverleg, zoals dat in het convenant is vastgelegd. Bij B-wedstrijden is dit 6 weken en bij A-wedstrijden 4 weken voordat de wedstrijd plaatsvindt. Bij dit overleg zijn altijd aanwezig: de voetbalcoördinator van de politie, de veiligheidscoördinator (VC) van FC Volendam, de gemeenteambtenaren van Volendam met voetbalveiligheid in de portefeuille en een vertegenwoordiger van de supportersvereniging. Meestal is de stewardcoördinator van FC Volendam ook aanwezig. Bovendien wordt de VC van de bezoekende club uitgenodigd. FC Volendam is één van de weinige clubs uit de Eerste Divisie die dat doet. Zij kiezen hiervoor vanwege het drukke horecaleven in het dorp. Na afloop van het vooroverleg maakt de VC van FC Volendam een draaiboek op en dat stuurt hij onder andere naar de VC van de bezoekende club.

In de tweede plaats is er eenmaal per jaar een convenantoverleg. Hierbij zijn dezelfde personen aanwezig als bij het vooroverleg, aangevuld met de burgemeester en de voetbalofficier van het OM.

Er is jaarlijks aan het eind van het seizoen een interne politie-evaluatie. De laatste twee jaar is de VC van FC Volendam aanwezig geweest. Er wordt besproken wat er in het afgelopen seizoen is gebeurd, hoe dat valt te beoordelen en welke lessen daaraan kunnen worden verbonden.

- 4.3 Op de wedstrijddag stellen de VC en de stewardcoördinator een bondige werkinstructie op voor de stewards. De stewardcoördinator van FC Volendam verzorgt voorafgaand aan de wedstrijd de briefing voor de stewards en na afloop de evaluatie met de sectorhoofden. Hij maakt van elke wedstrijd een verslag dat ter kennis wordt gesteld aan de VC en de voorzitter van FC Volendam.

- 4.4 De verschillende partijen zijn tevreden over de overlegvormen. Respondenten zouden wel graag meer betrokkenheid zien van de supportersvereniging van FC Volendam. Zij zouden bijvoorbeeld graag zien dat er regelmatig een vertegenwoordiger van de supporters aanwezig zou zijn bij het veiligheidsoverleg. Op dit punt wordt een supporterscoördinator gemist.
- 4.5 De politie werkt redelijk goed samenwerking met de horeca. De inzet van portiers is bescheiden. Het is niet verplicht en de meeste horecaondernemers handhaven liever zelf de orde. Met de portiers die wel worden ingezet en met de meeste ondernemers werkt de politie samen. Zij attenderen de politie op plekken waar veel uitsupporters samen komen. Er is contact tussen de politie en horeca om over de toestroom van supporters vanuit de horeca naar het stadion. Er wordt geprobeerd dit te sturen, maar dat lukt lang niet altijd. Er is vaak overlast van voetbalsupporters die zich - als het binnen vol is of bij mooi weer - buiten de cafés ophouden. Dat zorgt voor geluidsoverlast en voor wildplassen. De politie zou graag zien dat de gemeente op bepaalde punten dwingender optreedt tegen de horeca, bijvoorbeeld door de horeca te dwingen zogenoemde plaskruizen te plaatsen.
- 4.6 De VC van de politie verzamelt in aanloop naar een wedstrijd informatie bij lokale hotels en vakantieparken om te achterhalen of supporters overnachtingen hebben geboekt. Hij kan daar dan zijn scenario's op afstemmen.
- 4.7 Bij FC Volendam wordt in het bezoekersvak geen alcohol verkocht. Bij de catering voor alle thuissupporters werd in het verleden tot en met de 50^e minuut van de wedstrijd alcohol verkocht. In de laatste drie wedstrijden van het vorige seizoen is er geëxperimenteerd met de verkoop van alcohol gedurende de hele wedstrijd. Deze proef is goed bevallen en met ingang van het seizoen 2010-2011 is dat standaard geworden. Mocht er vanwege alcoholverkoop onrust ontstaat, dan heeft de VC van FC Volendam de mogelijkheid om deze verkoop direct stil te leggen. Tot dusver is dat nog nooit nodig geweest.
- 4.8 Het alcoholregime van FC Volendam kan echter niet worden losgezien van het horecaleven. Volgens de afspraken in het convenant moet FC Volendam officieel dronken en/of gedrogeerde supporters de toegang tot het stadion ontzeggen. Er komen echter heel wat flink beschonken (uit)supporters naar het stadion en de praktijk leert dat ze zich zelden of nooit misdragen. Dit soort gevallen worden op een informele manier afgehandeld. Een dronken supporter is bijna altijd in het gezelschap van vrienden die nuchter genoeg zijn om hem of haar te ondersteunen. De stewards en de VC weten uit ervaring dat het problematischer kan zijn om zo iemand de toegang te weigeren, omdat dat waarschijnlijk reacties oproept. Zij kiezen er meestal voor om de minder beschonken c.q. nuchtere personen uit de groep aan te spreken en hen verantwoordelijk te stellen voor de beschonken supporter. De (half) dronken supporters mag dan het stadion in onder de voorwaarde dat zijn vrienden op hem letten. Deze manier van handelen werkt doorgaans uitstekend: bij uit- en thuissupporters.

- 4.9 FC Volendam kent een commissie stadionverboden, die samenkomt bij als daartoe aanleiding bestaat. Deze commissie bestaat uit de voetbalcoördinator van de politie, de veiligheidscoördinator van FC Volendam en de voorzitter van FC Volendam. De commissie telt geen externe leden.
- 4.10 Een stadionverbod mag het Openbaar Ministerie alleen opleggen als de politie bij hen melding maakt van voetbalgerelateerd geweld. In Volendam is het lastiger om dit terrein af te bakenen dan bij de meeste andere clubs. Omdat de supporters een groot deel van de dag in de horeca verblijven, is het onderscheid tussen horecageweld en voetbalgeweld lastig aan te brengen. Bij het Openbaar Ministerie vindt men dat hier duidelijker richtlijnen voor moeten zijn.
- 4.11 FC Volendam speelt dit seizoen vier B-wedstrijden, namelijk tegen FC Den Bosch, Go Ahead Eagles, Cambuur Leeuwarden en Telstar. Alle andere wedstrijden vallen in de A-categorie. Van de B-wedstrijden zijn de eerste drie de 'klassieke' risicowedstrijden die bij de meeste clubs als B-wedstrijd getypeerd worden en is Telstar een apart geval. A-wedstrijden worden doorgaans op vrijdagavond gespeeld en B-wedstrijden op zondag. Telstar is als B-wedstrijd aangemerkt, omdat hun uitsupporters zich in het verleden wel eens hebben misdragen in Volendam. Men houdt vast aan een zondagwedstrijd, omdat het een streekderby is.

Dit seizoen is er bij alle B-wedstrijden een autocombi opgelegd. Er zijn er dus geen buscombi's meer. Ook voor de wedstrijd tegen Cambuur Leeuwarden is recentelijk maatwerk toegepast door als test de verplichte buscombi te vervangen door een autocombi. De autocombi wordt als een prettig middel ervaren door de club, gemeente en politie, omdat men dan de aankomsttijd van de uitsupporters kan reguleren. Dit kan handig zijn als een voetbalwedstrijd samenvalt met een horeca-activiteit. Door de aankomsttijd redelijk kort op de begintijd van de wedstrijd te zetten, hebben de bezoekende supporters bovendien minder lang toegang tot alcohol in de Volendamse horeca. Dit reduceert de veiligheidsrisico's. De supporters hebben doorgaans vrede met deze regelingen. De vertrektijd is namelijk niet vastgelegd en dus hebben uitsupporters na de wedstrijd de mogelijkheid om horecagelegenheden te bezoeken.

- 4.12 Bij het veiligheidsoverleg voor elke wedstrijd worden afspraken gemaakt over de kaartverkoop. De voetbalcoördinator maakt een risicoanalyse. Bij A-wedstrijden geldt een vrije verkoop. Voor B-wedstrijden wordt de kaartverkoop meestal afgesproken op 2:1 of 3:1. Vanwege commerciële redenen geldt in de praktijk echter dat de mensen meestal zoveel kaarten kunnen kopen als ze willen. De verkoop op de wedstrijddag geschiedt officieel 1:1 en op vertoon van legitimatie.

De kaartverkoop voor de bezoekende club bespreekt de VC van FC Volendam met hun VC. Voor A-wedstrijden is er in principe een vrije verkoop, ook bij de kassa's van FC Volendam. Alleen maken de VC's van beide clubs meestal de afspraak dat de bezoekende club hun eigen kaartverkoop vooraf regelt. Op die manier is er op de wedstrijddag in grote lijnen bekend hoeveel uitsupporters er verwacht kunnen worden. Vooral voor het inschatten van de risico's met betrekking tot het handhaven van de openbare orde in het dorp is deze informatie waardevol.

- 4.13 Bij de thuiswedstrijd van FC Volendam tegen Roda JC in november 2008 ontstonden ongeregelheden. Jonge harde kernleden gebruiken geweld tegen de politie, waaronder de voetbalcoördinator. De politie heeft destijds in het natrijct goed zichtbare huisbezoeken afgelegd. De politie heeft de zaken goed uitgesproken, met ouders, geweldplegers en club. De geweldplegers hebben straffen gekregen. Het hele dorp sprak erover.

De politie past deze tactiek op microniveau nog steeds toe. Als een supporter over de schreef gaat, legt de politie kort daarna een huisbezoek af. Dit levert informatie op, biedt aanknopingspunten om verdere problemen te voorkomen en de politie maakt gebruik van de sociale controle in het dorp.

Bij uitsupporters wordt ook gekozen voor een directe methode. De politie gaat in de middag of vroeg op de avond langs bij uitsupporters in de kroegen, of in de hotels als ze overnachten, om door middel van een gesprek duidelijk te maken dat de politie aanwezig is en oplet.

- 4.14 De veiligheidsrisico's bij FC Volendam lijken in veel opzichten groter dan ze zijn. Immers, er is vermenging van de supportersgroepen, er wordt veel gedronken, er zijn in het stadion geen hekken en de wedstrijddag duurt lang voor de uitsupporters, die vaak vroeg afreizen en geregeld nog na de wedstrijd de horeca bezoeken. Op de koop toe verschijnt er soms een derde partij op het toneel, soms zelfs een club uit het buitenland. Toch zijn er (in dit daglicht) weinig incidenten door een optelsom van (gunstige) factoren:

- De politie speelt in op de grote sociale controle bij de aanhang van FC Volendam. Ze kent alle betrokkenen en na incidenten legt de politie stevast een huisbezoek af.
- De politie is tijdens de horecaregeling (voor en na de wedstrijd) alert op groepen die zich zouden kunnen misdragen. Er is goed overleg met de horeca, die soms bij spanningen van haar kant contact zoekt met de politie.
- De horeca in Volendam is gefocust op omzetmaximalisatie. Het past daarbij om uitsupporters goed te ontvangen, maar om tegelijk te waken over incidenten die zouden kunnen leiden tot beperkende maatregelen.
- De bezoekende supporters beleven veel plezier aan 'Volendam uit'. Van hun kant willen ze voorkomen dat incidenten leiden tot beperkende maatregelen in de toekomst. Dit effect speelt wellicht niet onder alle dronken supporters, maar uitsupporters koesteren het bijzondere karakter van deze uitwedstrijd. De politiemensen die toezicht houden op de uitsupporters spelen hierop in en reizen vaak ook zelf af naar Volendam.

- 4.15 In de zomer van 2011 is in het stadion van FC Volendam een grote calamiteitenoefening gehouden. Daarbij waren de politie, stewards van FC Volendam, de brandweer, de veiligheidsregio en de GGD betrokken. Dit betrof een opgeschaalde oefening (GRIP 3 kwalificatie) met 250 figuranten, waarbij een brandbom werd gesimuleerd, politieoptreden in het stadion nodig was en traumatanten moesten worden ingericht. RTV-Noord Holland was bij deze oefening aanwezig.

Personele inzet

- 4.16 Bij FC Volendam ziet de veiligheidsorganisatie er als volgt uit:
- De voorzitter van FC Volendam (heeft veiligheid in zijn takenpakket)
 - De veiligheidscoördinator
 - 1 Stewardcoördinator
 - 6 Sectorhoofden
 - 78 Stewards
- 4.17 De voorzitter van FC Volendam is eindverantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid. Enkele jaren geleden was de functie van VC vacant en deed de voorzitter zelf het veiligheidsbeleid erbij als neventaak. Tegenwoordig heeft FC Volendam echter een vakbekwame VC in dienst. Het betreft een manager van een particulier beveiligingsbureau. Hij werkt op parttime basis (ongeveer 20 uur per week) voor FC Volendam en valt rechtstreeks onder de voorzitter. Hij is echter gemandateerd om allerlei beslissingen te nemen. Hij verzorgt de veiligheid in de dagelijkse praktijk en is betrokken bij alle interne en externe overlegvormen. Ook treedt hij samen met de stewardcoördinator op als belangenbehartiger van de uitsupporters, bij afwezigheid van een supporterscoördinator. Hij reist ook mee met elke uitwedstrijd.
- 4.18 De stewardorganisatie van FC Volendam telt ongeveer 77 reguliere stewards, waaronder 6 sectorhoofden en 1 stewardcoördinator. Deze stewardcoördinator werkt als rechterhand van de VC. Hij is inhoudelijk goed ingevoerd en heeft een nuchtere en zakelijke aanpak. Zijn briefings zijn bondig en duidelijk. Voor de rest van de stewardorganisatie geldt dat 20 tot 25 personen de kwaliteiten hebben om te werken in het bezoekersvak en het vak van de harde kern van FC Volendamsupporters. De overige stewards stellen zich servicegericht op. De VC en de stewardcoördinator zetten hun stewards dan ook bewust in op bepaalde plekken in het stadion.
- 4.19 Het voortouw bij het politieoptreden ligt bij de voetbalcoördinator van de politie. Dit was voorheen een parttime baan van 80% die gecombineerd werd met 20% basispolitiezorg. Tijdens ons veldwerk was dit net een fulltime functie geworden.
- 4.20 Enige tijd geleden was de standaard politie-inzet 15 man. Tegenwoordig is dat enigszins opgehoogd, omdat het kleine (extra) politiebureau in het centrum wordt verkocht. De politie vond dit een uiterst handige locatie, omdat het precies tussen de horeca en het voetbalstadion in ligt. Nu werkt de politie enkel nog vanuit het hoofdbureau dat (iets) verder weg ligt van het centrum. Daardoor moeten er aanvullende regelingen getroffen worden met betrekking tot arrestantenvervoer. De inzet bij de A-wedstrijd is nu als volgt: 6 bikers, 2 motorrijders, 4 'platte petten', 2 supportersbegeleiders, 1 coördinator en 1 operationeel commandant. Bij B-wedstrijden wordt deze inzet uitgebreid met 2 hondenbegeleiders en 2 extra 'platte petten'.

- 4.21 Voor de situaties waarin extra politie-inzet nodig is, is een opschalingsmodel opgenomen in het draaiboek. Dit model houdt in dat de 24-uurszorg vanuit Purmerend doorschuift naar het voetbal. Vanuit andere plekken in de Zaanstreek wordt dan politiecapaciteit doorgeschoven naar de 24-uurszorg in Purmerend. Dit opschalingsmodel zorgt ervoor dat de politie-inzet in Volendam binnen een korte termijn opgeschaald kan worden met 4 auto's en 8 agenten. Als er zich grotere incidenten voordoen, kan de politie ME inschakelen. In noodgevallen kan binnen 20 minuten de ME uit Amsterdam ter plaatse zijn. Dit is bijzonder, want Amsterdam valt binnen een andere regio. Maar qua bereikbaarheid en aanrijtijd, wordt dit door de gemeente en politie ervaren als een prettige optie om achter de hand te hebben.

5. Hoofdconclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusies

- 5.1 Bij FC Volendam speelt de aantrekkingskracht van het horecaleven een belangrijke rol bij de risicoanalyse van het supportersgedrag. Vanwege de alcoholconsumptie en de vermenging van supportersgroepen, wordt veel gevraagd van het zelfregulerend vermogen van de supporters en van de alertheid van politie en bestuur. De overheersende gezelligheid, in combinatie met adequaat (preventief) optreden van de politie, zorgt ervoor dat grote incidenten de laatste seizoen uit blijven.
- 5.2 Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in de infrastructuur van FC Volendam. Het is opvallend en prijzenswaardig dat belangrijke recente verbouwingen aan het stadion plaatsvonden nadat FC Volendam was gedegradeerd. De veiligheidsorganisatie is ook versterkt. Waar de meeste clubs in zo'n situatie noodgedwongen de begroting naar beneden bijstellen en het veiligheidsdossier op z'n best stil staat, heeft FC Volendam vooruitgang geboekt. Dit tekent de betrokkenheid van de (voornamelijk) lokale sponsoring en de toewijding van het clubbestuur.
- 5.3 De vooruitgang op het veiligheidsdossier valt ook toe te schrijven aan de trekkersrol van de burgemeester en de politie, in het bijzonder de VC. De veiligheidsorganisatie is versterkt: de voetbalcoördinator van de politie werkt nu fulltime en bij FC Volendam wordt goed invulling gegeven aan de functie van veiligheidscoördinator.

Aanbevelingen

- 5.4 De aanbevelingen komen in veel opzichten neer op aanmoedigen om door te gaan op het ingeslagen pad met verbeteringen. Alertheid blijft geboden op de toestroom van uitsupporters en op het optreden daartegen. De verbeteringen in de infrastructuur dienen een sluitstuk te krijgen in een goed en modern camerasysteem. Het is ook nuttig om de supportersvereniging nauwer te betrekken bij het supportersbeleid.

Bijlage – verantwoording audit

Geïnterviewde personen

M.P.J. Roelandschap	Veiligheidscoördinator FC Volendam
J.W. Klein	Voetbalcoördinator politie
L.B. Haneveld	Voetbalofficier. Openbaar Ministerie, Arrondissementsparket Alkmaar
C. Mouthaan	Parketsecretaris. Openbaar Ministerie, Arrondissementsparket Alkmaar
W.J.F.M. Van Beek	Burgemeester Edam-Volendam
H. Ph. De Vries	Coördinator integrale veiligheid. Gemeente Edam-Volendam
I.N. Leenstra	Juridisch beleidsmedewerker. Gemeente Edam-Volendam

We hebben ook respondenten (supporters, stewards/beveiligers en politie) gesproken tijdens de observaties

Geraadpleegde documenten

Overzicht Voetbal Volg Systeem (VVS)
Convenant Betaald Voetbal FC Volendam
Wedstrijddraaiboek FC Volendam – Willem II 17-2-2012
Wedstrijddraaiboek FC Volendam – FC Zwolle 5-3-2012
Plattegrond Kras Stadion

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek FC Volendam – Willem II (17-2-2012) met als aandachtspunten:

- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters en optreden stewards
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

Wedstrijdbezoek FC Volendam – FC Zwolle (5-3-2012) met als aandachtspunten:

- Briefing Politie
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

